

Желимир Вукашиновић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац

УДЕС МЕТАФИЗИКЕ У ХЕРМЕНЕУТИКУ БИВСТВОВАЊА¹: „ретро(пер)спектива“

Овај је урадак ретроспективни оглед *удеса метафизике у херменеутику Бивствовања*, а има за намјеру афирмисати путању филозофирања као вјечног Враћања и освијетлити проблем „епохалног мишљења“, те стерилизације философије до њеног „научног дисциплиновања“ и повлачења из Свијета. Евидентира се проблем заборава (смисла) Бивствовања као (у)чина владавине традиционалне метафизике - у смислу прогресивистичке и конструктивистичке колонијализације Бивствовања. Откривање темеља, завичајности егзистенције се, стога, не конструише овдје као императивистички пројект философије, него се помаља из неминовности удеса сваког конструктивизма, а онда и као удес метафизике у херменеутику Бивствовања. Ту се, у сред овога удеса, сада измичући сваком ексклузивизму, јавља *бивствовање* на начин филозофирања које се, у херменеутичком смислу, увијек и изнова (про)налази и као (по)кретање односа (само)разумијевања, стваралаштва, смисла и Постајања.

Кључне речи: Бивствовање, херменеутика, метафизика, фундаментална онтологија, (по)грешност, постајање, удес, пад, језик, Dasein, ест/етика, истина, де(кон)струкција, nihilizam

„Ја немам коначног суда о себи и своме животоу. Не постоји ништа у штиа сам поштоуно сигуран. Немам дефинитивних убјеђења – о било чему, заиста. Знам само да сам рођен и да сам егзистирао, и, како изгледа, био ношен шим пушем. Постојим на шемељу нечега што не познајем. И поред свих неизвјесности, осјећам постојаности на којој почива свеколика егзистенција и прајање у мојему начину бивствовања.“² (прев. ауш.)

К. Г. Јунџ

- 1 Овај је урадак ретро(пер)спективни оглед трећег поглавља прве и првог поглавља друге књиге двокњижја *Композиција философије: По-етика Пада и Генеалозија историје будућности* (Легенда, Чачак, 2006). Сходно путањи вјечног Враћања, исти је и (у)чин афирмације стваралачког и перспективистичког набоја *регресивног карактера филозофирања* којим се читава и сам карактер *историје философије*.
- 2 „I have no judgment about myself and my life. There is nothing I am quite sure about. I have no definite convictions - not about anything, really. I know only that I was born and exist, and it seems that I have been carried along. I exist on the foundation of something I do not know. In spite of all uncertainties, I feel a solidity underlying all existence and a continuity in my mode of being.“ (Види: www.jungcircle.com)

Конструирајући „стратегије атерирања“, пројектима *колонизирајућ и свијет*, епохална мисао пада у заборав Бивствовања.³ Разлика у интерпретацији и разумијевању питања о Бивствовању се (по)казује као изворишна по диференцијацију науке и философије. *Философирање* не може бити редуковано на *мишљење о бивствуюћем*, па онда не може бити ни ексклузивистички поистовјећено са *научним мишљењем*. Философија као *шок философирања*, као она која се (до)тиче цјелине бића, лишена консензуса, јесте неминовно „на путу“ према Бивствовању. Философирање је, (до)тичући се *цјелине бића*, нужан предуслов за свако могуће мишљење - не само у смислу „логичности“, него, и прије свега, у *фундаменталном смислу*. Наука је, заборавом Бивствовања, пред-постављена философирању. Ова *пред-поставка* (свијета) *заклања Пистиање*, онако како *заклања* и „нефункционализовано мишљење“. Зато и ваља апострофирати да се *философија и поезија (про)налазе у истом темељу*.

Хајдегер, подсетићу, истиче два различита значења *метафизичког пистиања*. У једном контексту, ово питање може бити третирано као *пистиање о бивствуюћем*, а у другом, ово питање је *пистиање о бивствовању бивствуюће*. Но, оно што се Хајдегеру овдје показује као *бишно* јесте разазнавање карактера саме метафизике.

Метафизика се (ис)поставља као *темељ* савремене науке и технологије која је „подредила“ свијет - човјеку. Метафизика није, дакле, само начин мишљења или извјестан „модус спекулисања“. Она је *начин људске егзистенције*, карактер епохе. Да се уочити да је идентификација знања и моћи, искуство *доминације* хомоцентризма, *начин мишљења* који је дефинисао и захватио човјека као *субјект* који *пројектује* „стварно(ст)“. Ово је (с)хватање свијета зачето античком философијом, са Парменидом, Платоном, а онда развијено мишљењем Декарта, Спинозе и Лајбница, да би коначно нашло своје уочиште и у Ничеовом *нихилизму*.⁴ Кроз *своју исто-*

3 *Епохална мисао* је мисао *великог пројекта*. Један од њених „продуката“ је *интелектуализам*. „Велика мисао“ је преокупирана великим идејама, великим подухватима... Овај монументализам је церемонијалан, дакле догађајан. *Свакодневно* је, у недостатку догађајности, оно што се (пројектом) надилази. Овим би се отклоном, овим „надилажењем свакодневног“, требала освојити наводна - посебичност. *Философирање* се зато, неминовно, враћа *шлу*, присуству, Бивствовању... Оно није (оба)везујуће. *Философирање* је воља само-разумијевања која кроз *по-грезиности мишљења* афирмише стваралачки покрет себе-превазилажења. *Философирање* није захтјев за системом. *Философирање* је херменеутика Бивствовања!

4 а. Треба истаћи да Платонова философија има карактер *објективног идеализма*, али ваља примјетити и да се овим путем философирања Идеја (ус)поставила „на мјесто“ Бивствовања. Ничеове ријечи „Бог је мртав“, први пут објављене 1882. године у *Die*

рију метафизика „заводи“ својим предметом. Заборављајући Бивствовање, метафизика, пред-метнутим сјећањем, закоријева у испражњености својих властитих поставки, категорија и (хипо)теза. Метафизика, дакако, само заборавља Бивствовање, јер не може (се) бити изван или без Бивствовања као таквог. Метафизика и њена суштина, према томе, нису истовјетни: *метафизика се подваја, раздваја од своје суштине, од својега смисла*, дакле, значаја и значења. *Философирање које мисли истину Бивствовања мора превазићи саму метафизику*, али то никако не значи да треба мислити „против“ *метафизике*. Метафизика је *prima philosophia*, иако не преузима, у фундаменталном смислу, своју властиту аутентичност. Иста, консеквентно, бива „превазиђена“ кроз мишљење – према (истини) Бивствовању(а).⁵ Ово, поновимо, не значи да метафизика треба бити „укинута“. Супротно, овдје се ради о процесу ревитализовања *prima philosophia*, али из друге, онтолошке, „(ком)позиције“. Хајдегер указује (слично Канту) да, онолико колико човјек себе заснива као *animal rationale*, толико о(п)стаје као *animal metaphysicum*. Есенција егзистенције је - метафизика! Метафизика није „занимање“, нити „егзистенцијална способност“ - она је *Dasein*. **Уколико човјек егзистира, он егзистира на начин философирања.** Према томе, философија почиње (по)кретањем егзистенције ка фундаменталној могућности Живота као цјелине. У исто вријеме, метафизика не пита о истини Бивствовања, па тако и нема одговарања - на то питање.⁶ Суштина *истине* је, кроз метафизику, „остварена“ као

---

fröhliche Wissenschaft (види: *Весела наука*, Графос, Београд, 1984, 147), констатују неминуовност *нихилистичког искуства Идеје* и сами су чин довршења *платонизма*, дакле, метафизичког идеализма. Овим ће се (у)чином *воља за моћ* (ус)поставити „на мјесто“ Бивствовања. Ниче је, према томе, довршио метафизику на начин да је *поставом бивствујућега на мјесту Бивствовања* био последњи метафизичар. (Види: реф. 7)

б. „Ничеове речи („Бог је мртав“, *ој. ауш.*) означавају судбину Запада током његове двехиљадугодишње историје.“ (М. Хајдегер, *Шумски путеви*, Плато, Београд, 2000, 166)

5 Види: М. Heidegger, *Nietzsche*, vol. IV, New York, Harper & Row, 1982, 225.

6 Метафизика није „темељена“ у Бивствовању, него у својем *поставу* Бивствовања. Она се тако примарно, или боље рећи *искључиво*, односи ка бивствујућем. Метафизика се, сљедствено, не односи *према* Бивствовању као таквом, па стога и не покреће *питање о истини Бивствовања*. Имплицитно, „*ш*у“ нема ни Одговарања на ово Питање. „Of course, metaphysics acknowledges that beings are not without Being. But scarcely has it said so when it again transforms Being into a being, whether it be the supreme being in the sense of the first cause, whether it to be the distinctive being in the sense of the subject of subjectivity, as the condition of the possibility of all objectivity, or whether, as a consequence of the coherence of both of these fundamental conditions of Being in beings, it be the determination of the supreme being as the Absolute in the sense of unconditioned subjectivity“. (М. Heidegger, *Nietzsche*, vol. IV, 208)

(у)чин *суђења* и *сїознаје*. Истина Бивствовања тако остаје *прикривена* кроз *историју метафизике*: од Анаксимандра до Ничеа.⁷ Метафизика је, властитим *посиујком*, контрадикторно својој суштини, опструирала однос између човјекове суштине и Бивствовања. Ова се „метафизичка опструкција“, кроз кризу бића, успоставља као основна карактеристика нашег доба: од оног технолошког до овог виртуалног. Ово ће значити да је мишљење, кроз *херменеутику Бивствовања*, позвано на *враћање пшћу* којим ће однос између истине Бивствовања и човјекове суштине бити *оживотворен*.⁸

Ову је „путању вјечног Враћања“ Хајдегер обновио дјелом *Бивствовање и вријеме*. Истакнуто је, прије свега, да су питања о истини Бивствовања и човековој суштини неодвојива, јер њихов *однос* (при)пада самом Бивствовању. Бивствовање је *(су)одношење*. *Dasein* је „(ком)позициониран“ истином Бивствовања, једнако како је Бивствовање (ком)позиција *Dasein-ова* „Да“ („Ту“-„овдје/тамо композиција“). Егзистенција је на овај начин одређена као *шрајање*, а то је и основна карактеристика *(чо)вјековања*. Значи, човјек

7 а. Кроз историју метафизике Бивствовање је интерпретирано на различите начине: са Платоном и Аристотелом као *идеја* и као *енергија*; у новом вијеку као *субјект*; доцније, са Ничеом као *воља за моћ*, да би, како то већ и Хајдегер тумачи, Ничеов *нихилизам* означио крај („владавине“) метафизике. Парадоксално је, али и евидентно, да је кроз читава историју основно и истинско питање метафизике гурнуто у заборав: питање о њеном властитом „темељу“. Историја метафизике је, дакле, пројектовала заборав Бивствовања. Иако је ово питање *зачешо* философирањем Анаксимандра, Парменида и Хераклита, оно је касније „загубљено“. Зато је било неопходно обновити *шемељно пшћање метафизике*. Рестаурација овога питања тако постаје фундаментално-онтолошка рестаурација *шоча философирања*. Ово јесте *бишћа* намјера Хајдегерове *фундаменталне оншологије*.

б. „Један догађај непрекидно заокупља мишљење - реч је о томе да се, додуше, у историји западног мишљења, од самог почетка, бивствујуће мисли с обзиром на бивствовање, а да ипак истина бивствовања остаје немишљена и да као могуће искуство није мишљењу само ускраћена, већ да западно мишљење управо у облику метафизике, и не знајући то, прикрива догађај тог ускраћивања.“ (М. Хајдегер, *Шумски пшћиви*, Плато, Београд, 2000, 165)

8 Естетика, ослоњена на традиционалну метафизику, третира умјетничко дјело као свој *предмет*. Опредељено дјело умјетности се, тако *објективизовано*, колонијализује у доживљају *субјекта*. Тиме се *умјетности одваја од судбине човјечанства* постајући, на концу, антикварска, декоративна, или пак музејска вриједност. Умјесто аутентичног очувавања умјетности самим дјелом, умјесто очувавања стваралачког, превладава декадентно само-одржавање умјетности. Хајдегерово упућивање ка *извору умјетничког дјела* (*Шумски пшћиви*, Плато, Београд, 2000, 7-59.) је покушај да се питање *истине* отвори у онтолошком смислу и тиме превазиђе логички и епистемолошки конструктивизам традиционалне метафизике. Изновно откривање односа између умјетности и судбине човјечанства је *бишћа* аспект ревитализације односа истине Бивствовања и човјекове суштине.

јесте бивствујуће чији је модус *егзистенција*. Егзистенција је опет модус Бивствовања који је само-препознат *бригом*. Егзистенција је тако разумијевана као „трајање“ – у смислу „(о)чувања“, „одржања“, „опстајања заснованог у *бризи* за (своју) егзистенцију као модусу Бивствовања. Само човјек, према томе, (може да) егзистира.

Питање о егзистенцији је питање о истини Бивствовања као *прикривеном шемељу метафизике*. Повратак *шемељу* – „темељење“ – као процес „раскривања прикривеног“ је формулисан Хајдегеровим философирањем кроз однос између Бивствовања и Времена. Вријеме нас усмјерава (оријентише) ка откривености истине Бивствовања, па се, имплицитно, може и разумјети само у односу према истини Бивствовања. Кроз Вријеме се одвија *онтологизација егзистенције*. Освијетљен је овдје не-механистички концепт Времена, гдје је Вријеме фундаментално суодношено са Бивствовањем као таквим. Про-налазећи се у Времену, *Ту-бивствовање* се неминовно „упућује“ према *откривености*, према истини Бивствовања, а онда и ка реализацији композиције Сопство/Друго. Откривање *Dasein*-ове фундаменталне, онтолошке, (ком)позиције у свијету изнова отвара могућност за *ауθενлично* разумијевање Времена. Вријеме се не преузима као „метафизички (*а priori* или *а posteriori*) постулат“, него је разумијевано као рефлексивна *Dasein*-ове онтолошке „затечености у свијету“. У овоме ће контексту Хајдегер нагласити да разоткривање *истине Бивствовања* значи разоткривање *смисла Бивствовања*. Допуштањем технологији да пројектује смисао *знања*, а онда и *истине*, заузима се „поглед на свијет“ којим *physis* (по) прима смисао у „научним оквирима“. Истина и њен смисао се обезбјеђују и *осигуравају* на основу *моћи суђења*. *Категоричност* је њен симптом. *Ток се фиксира у нераспознавање процеса, у нераспознавање односа*. Егзистенција се инсталира као фиксација.

Хајдегерово питање о Бивствовању и *Dasein*-у је покренуто на другачији начин у односу на традиционалну онтологију. Питање „о смислу Бивствовања“ није *конструктивна поставка* још једне онтологије у традиционалном смислу или наводна нивелација њене историјске грађе. Основна је намјера *фундаменталне онтологије* ревитализовати човјеково исторично *Ту-бивствовање* унутар Бивствовања које бива раскривено(ст). Према томе, Хајдегер је, „тражећи“ смисао Бивствовања, настојао пробудити сталну заинтересованост за Бивствовање као такво.⁹ *Уводом у метафизику* Хај-

⁹ Вриједи, на овим основама, преиспитати Левинасово запажање да је Хајдегерово *фундаментална онтологија*, акцентирајући питање *смисла* Бивствовања – *екологија*.

дегер указује да „питање о смислу Бивствовања“ није теоретској карактера : оно је човјеково судбинско питање. (Само)Реализација човјекова је могућа једино кроз „долазак“ Бивствовања. Хајдегеро-во је мишљење, у том смислу, „припремно“: мишљење које, кроз мисао о смислу Бивствовања, настоји себе припремити за „долазак“ Бивствовања. Ова припрема је и припрема за *удес метафизике у херменеутику Бивствовања*. Кроз метафизичку постојност, а онда и досљедност, тако пробија *недовршени* ток Постајања. Основна карактеристика философирања је, и поред сваке његове систематизације, *некомплетности*. Философирање афирмише *по-дрешности мишљења*, капацитет егзистенцијалног себе-превазилажења, те ток недовршеног стварања, односно *Постајања*. Некомплетност је, дакле, његова основна карактеристика - и квалитет!

Херменеутика Бивствовања јесте на путу према бивствовању бивствујућих или на путу према бивствујућим зарад Бивствовања самог. На овај начин, или овим путем, философирање задобија кредибилитет „виђења (увиђања)“, „препознавања“. ¹⁰ Херменеутика Бивствовања није наука. Она не анализира „објективну реалност“ него онтолошке карактеристике Бивствовања и смисао Бивствовања. Иста се (у)дешава језиком (а не „научним категоријама“) као основном (и једином) могућношћу за истраживање смисла Бивствовања. Смисао Бивствовања је најуниверзалнији проблем, који собом анулира сваки *дуализам*, чијим искуством философирање омогућава *однос* између човјека и његова (*Ина/чина*) бивствовања. Философирање може да опстане само као начин којим овај *однос* бива реализован у суштини Бивствовања. Неопходно је онда увидјети да разумијевање свијета има, у *основи*, карактер философирања, да би култура, наука, умјетност и политика, уколико не заклањају властиту суштину, били начини појављивања његова тока.

У том смислу, етичка и естетичка димензија *Ту-бивствовања* има онтолошки, прије него метафизички статус. Етички и естетички потенцијал (*Ту*)бивствовања није примаран у односу према својим метафизичким одређењима, него је рефлексивна *Dasein-ове* (онтолошке) компо/зицио/нираности у *свијету*. Етика и естетика нису нити теоретски, нити императивно, пред-одређене, већ су неминовне импликације поменуте компо/зицио/нираности *Ту-бив-*

10 За Аристотела „видјети“ значи „видјети извор“, „први узрок“ – видјети бивствовање бивствујућих. Хајдегерова елаборација овога питања је изложена у *Pathmarks [Wegmarken]*, Cambridge Uni. Press, 1998, 202.

ствовања.¹¹ *Херменеутика Бивствовања* није конструисана на метафизичким чињеницама, него извире из *Dasein*-ове при-палости у *Бивствовање*. Ту се искушава сама *по-зрешности мишљења*, онако како се и философирање отвара у својој ест/етичкој композицији. Оно се, нужно је поновити, (до)тиче цјелине бића, те, као такво, не може бити редуктивистички пројектовано. Ово „фундаментално

11 Својом преокупираношћу *заснивањем* метафизика се, историјски досљедно, учвршћује у својој *фундаменталистичкој оријентацији*. Иста се испољава у форми *центризма, айсолутивизма, субјективизма, априоризма, идеализма,...* - уопште у форми сваког конструктивизма. Ова оријентација се успоставља као *ситуација мишљења* која има како своју етичку тако и своју естетичку консеквенцу. Тачније, она, својом посљедицом, пријети *ест/етичкој композицији* философирања. Наиме, *метафизички иуришанизам*, зачет Платоновом афирмацијом *најчудног свијета*, потом, како смо већ констатовали, довршен Ничеовим *нихилизмом*, прожима историју философије на начин *прочишћавајуће свијетљења* бића, *стерилизације философије* до њеног „научног дисциплиновања“ и повлачења из Свијета; прожима је на начин *позитивизма* којим се зауздава неовладива животност Живота... Ова тековина се истовремено одређује као *цивилизацијска*, а „каликулативна уздржаност“ и *од-мјерености* поприма одлику – *цивилизованости*. *Цивилизованости* се потом, очишћена од чулности и Живота, дограђује или као над-мудривање или као интелектуални елитизам. Философирање које уважава *првобитности*, афирмише Бивствовање, из њега полази - а њему се и враћа, јесте онда, својим *сензибилишетом*, „примитивно“. У томе се показује и његова изборена *наивности*, његова по-етичност. Ова тенденција философирања се, такођер, читава и као *регресивна* онолико колико се не подудара са цивилизацијском – *прогресивистичком* тековином. Метафизичка *неушмељености* „примитивног“ се не манифестује, међутим, као хендикеп философирања, већ као његова *недовршена испитаности*, као *могућности*, као *отворености*. Сљедећи цитат је релевантна илустрација, и узрока и консеквенци, проблема *метафизичког иуришанизма*:

„Кант је имао намеру да уметности укаже част кад је међу предикатима лепог давао првенство и у први план стављао оне који чине част сазнању: безличности и опште важене. Овде није место за расправљање о томе да ли је ово у основи био промашај; хтео бих само да нагласим то да је Кант, као и сви филозофи, при посматрању естетичког проблема, уместо да пође од искуства уметника (ствараоца), о уметности и лепом размишљао једино са становишта ‘посматрача’ и при том у појам ‘лепог’ неопажено унео самог ‘посматрача’. Да је барем овај ‘посматрач’ био филозофима лепог довољно познат! – наиме као значајна *лична* чињеница и искуство, као обиље сопствених снажних доживљаја, жеља, изненађења, усхићења у области лепог! Бојим се, међутим, да је увек било обрнуто: и тако од њих већ од самог почетка добијамо дефиниције у којима се, као у оној чувеној дефиницији коју Кант даје о лепом, крије недостатак тананијег личног искуства у виду страховите основне заблуде. „Лепо је“, рекао је Кант, ‘оно што се допада *без ишпереса*’. Без интереса! Нека се ова дефиниција упореди с оном коју је дао један стварни ‘посматрач’ и уметник – Стендал, који лепо на једном месту назива *une promesse de bonheur* (обећање среће). Овде је свакако *одбачено* и изборисано управо оно што Кант једино истиче у вези с естетичким стањем: *le désintéressement*. Ко је у праву, Кант или Стендал? Наравно, ако наши естетичари неуморно, у прилог Канту, понављају тврдњу да се под чаробним дејством лепоте могу ‘незаинтересовано’ посматрати чак и статуе обнажених жена, онда се заиста на њихов рачун можемо мало и насмејати: - искуства *уметника* су у овој шкакљивој ствари ‘најинтересантнија’, и Пигмалион у сваком случају није био ‘неестетички човек’. Мислимо утолко боље о невиности наших естетичара која се огледа у таквим аргументима;“ (Фридрих Ниче, *С оне стране добра и зла - Генеалогја морала*, СКЗ, Београд, 1993, 316)

(о)сјећање бића“ није неко „чисто осјећање“. Оно је (о)сјећање које је иманентно мишљењу Бивствовања, а извор је препознавања свеприсутности. Овдје, у самом Ту-бивствовању, нема јаза између *осјећања* и *мишљења*. Херменеутика Бивствовања треба утолико бити разумјевана и реализована као **ток**, а никако фиксирана и метафизички *дисциплинирована*.

Уопште говорећи, Хајдегер је, као и Ниче, те Шопенхауер прије њега, знао да адекватан улазак у философирање не може бити заснован на метафизичком конструктивизму. Хајдегер нас, у хераклитовском маниру мишљења, упућује у **ток**, у однос између *Питања* и *Одговарања*, у **однос** сам. За њега је *Одговор* увијек *философирајући одговор* (одговор философирања). *Ту-бивствовање* је стога *композиција (у)ишћ(ив)ање/одговарање, дијалог*. Дијалог отпочиње из бивствовања бивствујућих. Њиме се (у)дешава интенционалност и оријентисаност *Dasein-a*: бити *према* . . ., или *у односу* су ка „ономе“ према чему херменеутика Бивствовања јесте „на путу“. Хајдегер ово назива – *деструкција*. Треба разјаснити да „деструкција“ не значи „уништавање“ („укидање“), него се ради о процесу „отклањања наслага“ или „демолирања историјских идиома“ у историчности философирања. *Деструкција* значи *иуш* или (на)чин којим се Ту-бивствовање отвара *према* бивствовању бивствујућих, као оно у чему се открива из своје при-палости. Ту се помаља *завичајности Dasein-a*, ту се (про)налази темељ. Тек се тада (у)дешава могућност односа према ономе што *јесте*. Када је ово остварено, и „одговарање“ је омогућено – као однос *према* ономе што *јесте*. Херменеутика се зато тиче разумијевања и интерпретирања, а не хипотезирања, (по)става или доказивања. Философирање као *херменеутика Бивствовања* се по-креће у *бриговању*. *Бриговане* није „испред“ почетка философије. Оно је занос¹² – „отвореност за Дру-

12 Философирање као занос никад није једнодимензионално. Екстатички, „деструктивни“ елементи се суодносе са „конструктивним“ потенцијалом. То је природа философирања. Философирање искри као капацитет „да се афицира“ и „да се буде афициран“ („додир“ и „дистанца“ од свијета се међусобно испреплићу кроз фундаментални хоризонт „дара“ Бивствовања). Могућност „афекције“ пристиже са Падом – са „у-тијело-творењем Духа“, са „баченошћу“, са „унутар-свјетскошћу“, са „коначношћу“. *Гравијација* је зов *егзистенцијалне завичајности* (њоме се јавља /при/сјећање при-падања којим извире *мјесто*, а онда и оријентација). Философирати - *егзистенцијално* значи „бити отворен“ према свијету. Философирање је неодвојиво од „чулности“ - од капацитета да се „осјећа“, да се „чује“, да се „каже“, да се „именује“. Философирање, изван сваке рационално-позитивистичке детерминације, јесте *ошвореност* као таква. Као своју посљедицу *она*, у онтолошком смислу, оставља отворен простор (мјесто) за „не-знање“, за „Друго(ст)“.

го“. Философији, међутим, увијек пријети „губљење“ у властитим пред-поставкама. Адекватан философски метод изискује илуминацију свега онога што упућује биће у стално само-разоткривање, у отварање. Философија *јест* на начин „одговарања“ који је увијек у односу *према* бивствовању бивствујућих. Ово „одговарање“ Хајдегер поима као „говор“. Ријеч „од-говор“, дакле, сугерише „*оно* што долази говором“, а формулисано је *кроз* *звор* - *као казивање*. По овоме тумачењу, за Хајдегера (као и за Грке), језик није форма пасивне репрезентације. Суштина језика себе открива као *логос*.

Херменеутика Бивствовања је, узимајући у обзир поменуто, синтеза „институивне ојсервације“, *архистичке имагинације*, *интерпретације* и *пошраге за смислом Бивствовања*. Философирање овдје значи и *по-етичко мишљење*, јер је мишљење Бивствовања (могуће као) *дескрипција* (а не „категоризација“) или (као на)чин по-етичке интерпретације свијета. Ово је мјесто *удеса метифизике* у *херменеутику Бивствовања* којим језик о(п)стаје (као) темељна могућност *Ту-бивствовања*¹³.

Želimir Vukašinić

THE FALL OF METAPHYSICS INTO THE HERMENEUTICS OF BEING “a retro(per)spective”

Summary

Metaphysics, as the human way of being, realises itself as the character of the epoch. The „epochal thought“ has been historically preoccupied with the great Project, with a thought of the Grand Style. One of its products is intellectualism. The World has become constructively projected through various concepts of centrism, dualism, apriorism, absolutivism, idealism... Such (dis)orientation establishes a specific situation of thinking which has its ethical and aesthetical consequence. Metaphysical puritanism, a withdrawal of philosophy from the World and installment of the enlightening oblivion of Being, conceived by Plato's affirmation of a non-sensual world and overturned by Nietzsche's nihilism, thus has been redefined by the pathway of Eternal Return. To follow this pathway means to experience the fall of metaphysics into the hermeneutics of Being, as much as to experience a de/con/structive force of Heidegger's fundamental ontology. This text finds itself on this pathway, and so it is in correspondence with the po-ethics of Fall... - as the history of the future...

13 „Language is the originary poetry in which a people speaks Being.“ (M. Heidegger, *An Introduction to Metaphysics [Einführung in die Metaphysik]*, London Yale Uni. Press, 1959, 144); „...it is a language in which a people is born and in which it lives historically, in which it is 'nurtured and dwells'. ...Language and 'home' belong together.“ (M. Heidegger, *On the Way to Language [Unterwegs zur Sprache]*, New York, Harper & Row, 1971, 98).